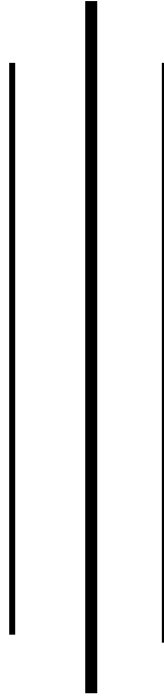

औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेड

औद्योगिक क्षेत्र सन्चालन तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७१ -चौथो संशोधन, २०७४)

१. नेपाल सरकार, उद्योग मन्त्रालयको मिति २०७१।१।९ को निर्णय र संचालक समितिको मिति २०७१।१।१७ मा बसेको ३७८ औं बैठकबाट स्वीकृत
२. पहिलो संशोधन:- उद्योग मन्त्रालयको मिति २०७१।४।४ को निर्णय र सञ्चालक समितिको मिति २०७१।४।५ मा बसेको ३९४ औं बैठकबाट संशोधित
३. दोश्रो संशोधन:- उद्योग मन्त्रालयको मिति २०७२।३।३१ को निर्णय र सञ्चालक समितिको मिति २०७२।४।२८ मा बसेको ४३१ औं बैठकबाट संशोधित
४. तेस्रो संशोधन:- उद्योग मन्त्रालयको मिति २०७३।४।१३ को निर्णय र सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट संशोधित
५. चौथो संशोधन:- उद्योग मन्त्रालयको मिति २०७४।१।०१ को निर्णय र सञ्चालक समितिको मिति २०७४।१।१९ मा बसेको ४९९ औं बैठकबाट संशोधित

क्र.स	बिषयसूची	पाना
	परिच्छेद-१	
	प्रारम्भिक	
१.	संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:	१
२.	परिभाषा	१
	परिच्छेद-२	
	औद्योगिक क्षेत्रको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन	
३.	औद्योगिक क्षेत्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन	२
४.	औद्योगिक क्षेत्रको स्वामित्व, नियन्त्रण तथा संरक्षण	३
५.	क्षेत्रभित्र स्थापना हुने उद्योगको प्राथमिकताक्रम	३
	परिच्छेद-३	
	जग्गा वा भवन भाडा दिने प्रकृया	
६.	सार्वजनिक सूचनाको माध्यमबाट प्रस्ताव आह्वान गरी भाडामा दिनुपर्ने	४
७.	सार्वजनिक सूचनाको माध्यमबाट प्रस्ताव आह्वान गर्दा उल्लेख गर्नुपर्ने विषय	४
८.	प्रस्ताव पेश गर्ने तरिका	४
९.	प्रस्ताव फिर्ता तथा संशोधन	५
१०.	प्रस्ताव खोल्ने	५
११.	प्रस्तावको परीक्षण	५
१२.	प्रस्तावउपर कारवाही नहुने	६
१३.	मूल्याङ्कन समिति	६
१४.	प्रस्ताव मूल्याङ्कन	७
१५.	प्रस्ताव अस्वीकृत गर्ने वा कारवाही रद्द गर्ने	७
१६.	प्रस्तावको स्वीकृति	८
१७.	सम्झौता गर्नुपर्ने	९
	परिच्छेद-४	
	उद्योगलाई उपलब्ध गराउने सेवा तथा सुविधासम्बन्धी व्यवस्था	
१८.	औद्योगिक पूर्वाधारयुक्त विकसित जग्गा, भवन वा गोदामघर उपलब्ध गराउनु पर्ने	१०
१९.	पानी तथा विद्युत उपलब्ध गराउनु पर्ने	१०
२०.	कर्जा लिन सक्ने	१०
	परिच्छेद-५	
	विविध	
२१.	सम्झौता अवधि	१०
२२.	नविकरण हुन सक्ने	१०
२३.	भाडादरमा आवधिक पुनरावलोकन गर्नुपर्ने	११
२४.	भाडा महशुल तथा शुल्क सुभावा उपसमिति	११
२५.	विमा गराउनु पर्ने	११
२६.	उद्योगको नाम वा शेयरधनी परिवर्तन गर्दा कार्यालयको सहमति लिनुपर्ने	१२
२७.	उद्देश्य थपसम्बन्धी व्यवस्था	१२
२८.	उद्योग गाभिने भएमा सहमति लिनुपर्ने	१२
२९.	उद्योगको सम्पत्ति बेचबिखनसम्बन्धी व्यवस्था	१२
३०.	उद्योगको दायित्व	१३
३१.	जरिवाना गर्न सक्ने	१३
३२.	निर्माण शुल्क लिन सक्ने	१४
३३.	प्रवेश शुल्क तथा नविकरण शुल्क दाखिला गर्नुपर्ने	१४
३४.	जग्गा तथा भवन भाडामा दिने तथा नविकरण गर्ने अधिकारसम्बन्धी व्यवस्था	१४

३५.	जग्गा तथा भवन भाडामा दिनेसम्बन्धमा सञ्चालक समितिको अधिकार तथा जिम्मेवारी	१४
३६.	नियमावलीको संशोधन	१५
३७.	नियमावलीको व्याख्या	१५
३८.	खारेजी तथा बचाउ	१५
अनुसूची-१		
१.	मूल्याङ्कनको आधार र अङ्क उपविभाजन	१६-१७

औद्योगिक क्षेत्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७१

औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेडको प्रबन्धपत्रको दफा ३ मा उल्लेखित उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न कम्पनीको नियमावलीको नियम १८ को खण्ड (ठ) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी कम्पनीको सञ्चालक समितिले यो नियमावली बनाएको छ ।

विवरण	मन्त्रालय	मिति	समिति बैठक	मिति
मूल स्वीकृति	उद्योग मन्त्रालय	२०७१.१.९	३७८	२०७१.१.१७
पहिलो संशोधन	उद्योग मन्त्रालय	२०७१.४.४	३९४	२०७१.४.५
दोश्रो संशोधन	उद्योग मन्त्रालय	२०७२.३.३१	४३१	२०७२.४.२८
तेश्रो संशोधन	उद्योग मन्त्रालय	२०७३.४.१३	४५४	२०७३.४.१८
चौथो संशोधन	उद्योग मन्त्रालय	२०७४.१०.१९	४९९	२०७४.११.९

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :- (१) यो नियमावलीको नाम “औद्योगिक क्षेत्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन (चौथो संशोधन) नियमावली, २०७४” रहेको छ ।
(२) यो नियमावली मन्त्रालयबाट स्वीकृति प्राप्त भएको मितिदेखि लागू हुनेछ ।
२. परिभाषा :- विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस नियमावलीमा :-
(क) “अध्यक्ष” भन्नाले औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेडको सञ्चालक समितिको अध्यक्ष सम्झनुपर्छ ।
(ख) “उद्योग” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भई क्षेत्रभित्र सञ्चालित उद्योग सम्झनुपर्छ ।
(ग) “उद्योग महासंघ” भन्नाले नेपाल औद्योगिक क्षेत्र उद्योग महासंघ सम्झनुपर्छ ।
(घ) “उद्योग संघ” भन्नाले क्षेत्रभित्रका उद्योगहरूको संघ सम्झनुपर्छ ।
(ङ) “उपसमिति” भन्नाले नियम २४ बमोजिम गठित भाडा महशुल तथा शुल्क सुझाव उपसमिति सम्झनुपर्छ ।
(च) “कम्पनी” भन्नाले औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेड सम्झनुपर्छ ।
(छ) “कार्यालय” भन्नाले औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेडमातहतका औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन गर्न खडा गरेको औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यालय सम्झनुपर्छ ।
(ज) “केन्द्रीय कार्यालय” भन्नाले औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेडको मुख्य कार्यालय सम्झनुपर्छ ।
(झ) “जग्गा” भन्नाले कम्पनीको स्वामित्व वा नियन्त्रणमा रहेको निश्चित नाप, नक्शा र आकारको उद्योगहरूलाई भाडामा दिने उद्देश्यले विकसित जग्गा सम्झनुपर्छ ।
(ञ) “तोकेबमोजिम” भन्नाले आवश्यकताअनुसार नेपाल सरकार वा समितिले तोकेबमोजिम सम्झनुपर्छ ।

- (ट) “भवन” भन्नाले कम्पनीको स्वामित्व वा नियन्त्रणमा रहेको औद्योगिक कारखाना भवन, गोदामघर, प्रदर्शनी कक्ष वा अन्य प्रयोजनकालागि उद्योगहरूलाई भाडामा दिने उद्देश्यले निर्माण गरिएको निश्चित नाप, नक्शा र आकारको भवन सम्झनुपर्छ।
- (ठ) “पूर्वाधारयुक्त विकसित जग्गा” भन्नाले कम्पनीले बाटो, विद्युत, ढल र पानीको पहुँचको प्रबन्ध गरेको निश्चित नाप, नक्शा र आकारको जग्गा सम्झनुपर्छ।
- (ड) “मन्त्रालय” भन्नाले उद्योग मन्त्रालय सम्झनुपर्छ।
- (ढ) “महाप्रबन्धक” भन्नाले कम्पनीको महाप्रबन्धक सम्झनुपर्छ।
- (ण) “मुल्याङ्कन समिति” भन्नाले नियम १३ बमोजिमको प्रस्ताव मुल्याङ्कन समिति सम्झनुपर्छ।
- (त) “समिति” भन्नाले औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेडको सञ्चालक समिति सम्झनुपर्छ।
- (थ) “सम्झौता” भन्नाले कार्यालय र उद्योगबीच भवन/जग्गा भाडामा दिँदा नियम १७ बमोजिम गरिएको सम्झौता सम्झनुपर्छ।
- (द) “क्षेत्र” भन्नाले कम्पनीको स्वामित्व वा नियन्त्रण वा व्यवस्थापनमा सञ्चालित औद्योगिक क्षेत्र सम्झनुपर्छ।
- (ध) “क्षेत्र व्यवस्थापक” भन्नाले कम्पनीको स्वामित्व वा नियन्त्रण वा व्यवस्थापनमा सञ्चालित क्षेत्रको क्षेत्र व्यवस्थापक, क्षेत्र प्रबन्धक वा कार्यालय प्रमुख सम्झनुपर्छ।

परिच्छेद-२

औद्योगिक क्षेत्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन

३. औद्योगिक क्षेत्रको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन :- (१) कम्पनीले देहायबमोजिमका औद्योगिक क्षेत्रहरूको संचालन तथा व्यवस्थापन गर्नेछः-

- (क) बालाजु औद्योगिक क्षेत्र,
- (ख) पाटन औद्योगिक क्षेत्र,
- (ग) हेटौडा औद्योगिक क्षेत्र,
- (घ) धरान औद्योगिक क्षेत्र,
- (ङ) नेपालगञ्ज औद्योगिक क्षेत्र,
- (च) पोखरा औद्योगिक क्षेत्र,
- (छ) बुटवल औद्योगिक क्षेत्र,
- (ज) भक्तपुर औद्योगिक क्षेत्र,
- (झ) वीरेन्द्रनगर औद्योगिक क्षेत्र,
- (ञ) गजेन्द्रनारायणसिंह औद्योगिक क्षेत्र,
- (ट) धनकुटा औद्योगिक क्षेत्र र

- १(ठ) दमक औद्योगिक क्षेत्र,
- २(ड) मयुरधाप औद्योगिक क्षेत्र,
- ३(ढ) मोतिपुर औद्योगिक क्षेत्र,
- ४(ण) नौवस्ता औद्योगिक क्षेत्र,
- ५(त) दैजी औद्योगिक क्षेत्र र
- ६(थ) नेपाल सरकारले तोक्ने अन्य क्षेत्र

- (२) उपनियम (१) मा उल्लेख भएका अतिरिक्त नेपाल सरकारले औद्योगिक क्षेत्र स्थापनाकालागि जग्गा अधिग्रहण गरी कम्पनीलाई उपलब्ध गराएमा त्यसरी प्राप्त भएको जग्गालाई समेत कम्पनीले नेपाल सरकार ^७उद्योग मन्त्रालयको पूर्व स्वीकृतिमा औद्योगिक क्षेत्र घोषणा गरी व्यवस्थापन गर्न सकेछ ।
- (३) कम्पनीले नेपालभित्रको कुनै स्थानको जग्गा खरिद गरी वा प्राप्त गरी सो जग्गालाई नेपाल सरकार ^८उद्योग मन्त्रालयको पूर्व स्वीकृतिमा औद्योगिक क्षेत्रकोरूपमा विकसित गरी संचालन तथा व्यवस्थापन गर्न सकेछ ।
- (४) कम्पनीले नेपाल सरकार ^९उद्योग मन्त्रालयको पूर्व स्वीकृति लिई सार्वजनिक तथा निजी क्षेत्रको सहभागितामा ^{१०}वा निजी क्षेत्रको लगानीमा कुनै जग्गाको विकास र व्यवस्थापनका लागि योजना र लगानीको आधार तय गरी ^{११}.... औद्योगिक क्षेत्रको स्थापना, विकास वा व्यवस्थापन गर्न सकेछ ।
- (५) कम्पनीले नेपाल ^{१२}सरकार उद्योग मन्त्रालयको पूर्वस्वीकृति लिई सरकारी, निजी क्षेत्र र सहकारी उद्योगसमेतको संलग्नता र लगानीमा ^{१३}..... औद्योगिक क्षेत्रको स्थापना, विकास वा व्यवस्थापन गर्न सकेछ ।
- ^{१४} (६) नेपाल सरकारको अत्यावश्यक सेवा वा वस्तु उत्पादन गर्ने नेपाल सरकार वा सरकारका स्वामित्व रहेका उद्योगसंग सम्बन्धित निकाय वा उद्योगको लागि नेपाल सरकार वा मन्त्रालयाबाट अनुरोध भई आएमा वा मन्त्रालयको स्वीकृति लिएर प्रचलित महशुल, शुल्क तथा बहाल रकम लिने गरी औद्योगिक क्षेत्रको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गर्ने क्रममा गुरु योजनामा नै आवश्यक पर्ने जग्गा क्लस्टरको रूपमा छुट्याउनु पर्ने छ /

^१ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

^२ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

^३ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

^४ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

^५ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

^६ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

^७ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

^८ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

^९ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

^{१०} सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

^{११} सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट भिकिएको ।

^{१२} सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

^{१३} सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएका

^{१४} चौथो संशोधनद्वारा संशोधित /

४. औद्योगिक क्षेत्रको स्वामित्व, नियन्त्रण तथा संरक्षण :-

- (१) नियम ३ बमोजिमका औद्योगिक क्षेत्रहरूको स्वामित्व नियन्त्रण तथा संरक्षणको जिम्मेवारी कम्पनीको हुनेछ ।
 - (२) कार्यालयले औद्योगिक क्षेत्रको भवन वा जग्गा भाडामा दिँदा यस नियमावलीमा लेखिएबमोजिमको प्रकृया पूरा गर्नुपर्नेछ ।
 - (३) कम्पनीको जग्गा भाडामा लिई सो जग्गामा उद्योगले आफ्नै लगानीमा निर्माण गरेका कारखाना भवनलगायत अन्य भौतिक संरचना र मिलमेशिनरीजस्ता जायजेथाहरू अन्य उद्योगलाई बेचबिखन गरी क्षेत्र छाडी जाने (Exit) उद्योगको हकमा नियम २९ मा व्यवस्था भएबमोजिम हुनेछ ।
- 15 (४) भाडामा लिएको जग्गा पूर्ण रूपमा प्रयोगमा आएको नदेखिएमा क्षेत्र व्यवस्थापकको संयोजकत्वमा क्षेत्रस्थित उद्योग संघको प्रतिनिधि सहितको कार्यदल गठन गरी सो कार्यदलले दिएको अध्ययन प्रतिवेदनका आधारमा कार्यालयले जग्गा आफ्नो नियन्त्रणमा लिई अन्य उद्योगलाई भाडामा दिन सक्नेछ ।

५. क्षेत्रभित्र स्थापना हुने उद्योगको प्राथमिकताक्रम :-

- (१) क्षेत्रभित्र उद्योग स्थापनाकालागि जग्गा तथा भवन भाडामा दिँदा नेपाल सरकारले प्राथमिकता प्राप्त उद्योग भनी निर्धारण गरेको मापदण्डलाई मध्यनजरमा राखी त्यस्ता उद्योगलाई देहायका आधारमा प्राथमिकता दिनुपर्नेछ:-
 - (क) उत्पादनमूलक उद्योगअन्तर्गत कच्चा पदार्थ वा अर्धप्रशोधित कच्चा पदार्थ वा खेर गएको वस्तु प्रयोग गरी वा प्रशोधन गरी मूल्य अभिवृद्धि गरी मालसामान उत्पादन गर्ने उद्योग,
 - (ख) कृषि तथा वन पैदावरमा आधारित खाद्य तथा प्रशोधन केन्द्र, डेरी उद्योग, रेशम तथा मह प्रशोधन उद्योग, चिया तथा कफी प्रशोधन उद्योग, जडिवुटी प्रशोधन उद्योग, काठ तथा वेतबाँसजन्य फर्निचर उद्योग,
 - (ग) खानी तथा खनिजजन्य उद्योगहरू जस्तै: धातु वा अधातु खनिज प्रशोधन गर्ने उद्योग,
 - (घ) वस्तु उत्पादन गरी विदेश निर्यात गर्ने निर्यातमूलक उद्योग,
 - (ङ) उर्जामूलक उद्योगहरू जस्तै: सौर्य शक्ति वा अन्य स्रोतबाट प्राप्त हुने नविकरणीय उर्जामूलक उद्योग, उर्जाघर तथा उर्जा प्रसारण लाईन,¹⁶पेटोलियम तथा ग्याँस भण्डारण एवं रिफिलिङ प्लान्ट ।
 - (च) सेवामूलक उद्योग अन्तर्गत यान्त्रिक कार्यशाला (वर्कशप), छापाखाना तथा छपाई उद्योग,
 - (छ) अन्य उद्योगहरू जस्तै: शीतभण्डार संचालन, चल्ला ह्याचरी, प्रदुषित पानी प्रशोधन केन्द्र, सफ्टवेयर विकास, प्राविधिक प्रशिक्षण तथा शीपविकास वा यस्तै अन्य उद्योगहरू र
 - (ज) ¹⁷नेपाल सरकारले उद्योगको परिभाषाभित्र समेटेका अन्य उद्योगहरू ।

¹⁵ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

¹⁶ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।२८ मा बसेको ४३९औं बैठकबाट थप भएको ।

¹⁷ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

(२) कम्पनीले उपनियम (१) बमोजिमका उद्योगहरूमध्ये कार्यालयबाट खरिद गरी विद्युत वा पानी बढी उपयोग गर्ने उद्योगलाई प्राथमिकता दिन सक्नेछ ।

(३) १८यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा उल्लेख भएको भयता पनि नेपाल सरकारको अत्यावश्यक सेवा वा वस्तु उत्पादन गर्ने नेपाल सरकार वा सरकारका स्वामित्व रहेका उद्योगसंग सम्बन्धित निकाय वा उद्योगको लागि नेपाल सरकार वा मन्त्रालय बाट अनुरोध भई आएमा प्रचलित महशुल, शुल्क तथा बहाल रकम लिने गरि सन्चालक समितिले औद्योगिक क्षेत्रभित्रको खाली जग्गा त्यस्तो निकाय वा उद्योगलाई नियम २१ मा तोकिएको अवधिमा नबढ्ने गरि बहालमा दिन सकिनेछ ।

स्पष्टीकरण: यस नियमको प्रयोजनकालागि यान्त्रिक कार्यशाला (वर्कशप) भन्नाले सवारी साधनको मर्मत केन्द्र (सर्भिस सेन्टर) वा प्रदर्शनी बाहेकका वर्कसपलाई जनाउँदछ ।

परिच्छेद-३

जग्गा वा भवन भाडामा दिने प्रकृया

६. सार्वजनिक सूचनाको माध्यमबाट प्रस्ताव आह्वान गरी भाडामा दिनुपर्ने :- ^{१९}कार्यालयले क्षेत्रको कुनै भवन वा जग्गा भाडामा दिँदा समितिको स्वीकृतिमा तयार भएको प्राविधिक स्पेसिफिकेशन तथा मार्गदर्शन (Guidelines) को अधिनमा रही राष्ट्रियस्तरको प्रस्तावको हकमा कम्तीमा २१ दिन र अन्तराष्ट्रियस्तरको प्रस्तावको हकमा कम्तीमा ३० दिनसम्मको म्याद दिई सार्वजनिक सूचनाको माध्यमबाट प्रस्ताव आह्वान गरी भाडामा दिनुपर्नेछ ।

७. सार्वजनिक सूचनाको माध्यमबाट प्रस्ताव आह्वान गर्दा उल्लेख गर्नुपर्ने विषय :- कार्यालयले नियम ६ बमोजिमको सार्वजनिक सूचनाको माध्यमबाट प्रस्ताव आह्वान गर्दा देहायका विषय उल्लेख गर्नुपर्नेछ:-

(क) प्रस्तावित भवन वा जग्गाको नक्शा,

(ख) उपलब्ध गराउन सकिने प्रस्तावित भवन वा जग्गाको क्षेत्रफल,

(ग) प्रस्तावित भवन वा जग्गा भाडामा दिने अवधि र प्रचलित भाडादर,

(घ) प्रस्तावित भवन वा जग्गाकोलागि तोकिएको प्रवेश शुल्कमा नघट्ने गरी प्रस्ताव गरिएको प्रवेश शुल्कको दरबमोजिम हुने जम्मा प्रवेश शुल्कको २५ (पच्चीस) प्रतिशतले हुनआउने धरौटी रकम प्रस्तावसाथ जम्मा गर्नुपर्ने कुरा,

(ङ) नियम ५ बमोजिम प्राथमिकता प्राप्त उद्योगहरूको किटानी,

(च) ^{२०}नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायमा दर्ता भएका नियम ५ बमोजिम प्राथमिकता प्राप्त उद्योगहरूको दर्ता प्रमाणपत्र, प्रवन्धपत्र तथा नियमावली, उद्योगको बिगत तीन वर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन, उद्योगको आर्थिक तथा भौतिक योजनासहितको व्यवसायिक योजना, पछिल्लो आर्थिक वर्षको कर चुक्ता प्रमाणपत्र वा ^{२१}आय विवरण पेश गरेको प्रमाण वा आय विवरण पेश गर्न म्याद थप भएको निस्सा वा प्रमाण, उद्योग सन्चालकहरूको परिचय खुल्ने विवरण, नागरिकताको प्रमाणपत्र (विदेशीको हकमा राहदानी), उद्योगको सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन र प्रचलित कानून बमोजिम प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण वा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने भए सोको प्रतिवेदन

^{१८} सञ्चालक समितिको मिति २०७४।११।९ मा बसेको ४९९ औं बैठकबाट थप भएको ।

^{१९} सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

^{२०} सञ्चालक समितिको मिति २०७२।४।२८ मा बसेको ४३१ औं बैठकबाट संसोधन सहित थप भएको ।

^{२१} सञ्चालक समितिको मिति २०७४।११।९ मा बसेको ४९९ औं बैठकबाट संसोधन सहित थप भएको ।

तर नयाँ उद्योगको हकमा कार्यालयद्वारा तोकी दिएको समयभित्र दर्ता प्रमाणपत्र, प्रवन्धपत्र तथा नियमावली र प्रचलित कानून बमोजिम प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण वा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने भए सोको प्रतिवेदन आदि कागजातहरू पेश गर्ने शर्तमा प्रस्तावित उद्योगको नाम उद्योग सन्चालकहरूको परिचय खुल्ने विवरण, नागरिकताको प्रमाणपत्र (विदेशीको हकमा राहदानी), तीन वर्षको प्रक्षेपित वित्तिय विवरणसहितको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन र सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदनका आधारमा प्रस्ताव पेश गर्ने सक्ने कुरा

- (छ) समितिले तोकेको शुल्क (फिर्ता नहुने) तिरी प्रस्तावसम्बन्धी फाराम खरिद गर्नुपर्ने, फाराम पाइने स्थान, पेश गर्ने स्थान, पेश गर्नुपर्ने अन्तिम मिति र समय, खोल्ने मिति, समय र स्थान,
- (ज) उद्योग छनौटकालागि प्रस्तावको मुल्याङ्कन गर्ने आधार र तरिका,
- (झ) स्वीकृति लिएर स्वीकृत निर्माण मापदण्डको परिधिभित्र रहेर भवन तथा अन्य संरचना निर्माण गर्नुपर्ने कुरा,
- (ञ) उद्योगको प्रस्ताव स्वीकृत गर्ने वा नगर्ने अधिकार नियम ३४ बमोजिमको पदाधिकारीमा निहित रहनेछ,
- (ट) उद्योगीले मुल्याङ्कन समितिसमक्ष प्रस्तावका सम्बन्धमा प्रस्तुतीकरण गर्नुपर्ने,
- (ठ) खण्ड (ट) अनुसार प्रस्तुतीकरण गर्न बोलावट गर्दा उपस्थित नभएमा उद्योगको प्रस्ताव रद्द गर्न सकिने र
- (ड) प्रस्ताव आह्वान गर्ने कार्यालयले प्रस्तावसम्बन्धी कागजातमा उल्लेख गर्नुपर्ने भनी निर्धारण गरेका अन्य विषयहरू समावेश हुनुपर्ने ।

८. प्रस्ताव पेश गर्ने तरिका :- (१) प्रस्तावक वा निजको अधिकृत प्रतिनिधिले रीतपूर्वक सहीछाप तथा सीलबन्दी गरी प्रस्तावक आफैले वा आफ्नो प्रतिनिधिमार्फत हुलाक वा कुरियरमार्फत निर्धारित ढाँचामा प्रस्ताव पेश गर्नुपर्ने स्थानमा अन्तिम मिति र समयभित्रै पेश गर्नुपर्नेछ
(२) उपनियम (१) बमोजिमको अवधि नाघी प्राप्त भएका प्रस्तावहरू उपर कुनै कारबाही हुने छैन र त्यस्ता प्रस्तावहरू नखोली सम्बन्धित प्रस्तावकलाई फिर्ता गर्नुपर्नेछ ।

९. प्रस्ताव फिर्ता तथा संशोधन :- (१) प्रस्तावकले एकपटक पेश गरेको प्रस्ताव फिर्ता लिन वा संशोधन गर्न प्रस्ताव पेश गर्ने अन्तिम मिति र समय समाप्त हुनु अगावै सिलबन्दी निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम प्रस्ताव फिर्ता लिन वा संशोधन गर्न चाहने प्रस्तावकले सोसम्बन्धी निवेदन खाममा सिलबन्दी गरी त्यस्तो खामको बाहिरी भागमा देहायका कुरा उल्लेख गरी प्रस्ताव पेश गर्ने अन्तिम समयभित्रै सम्बन्धित कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ:-

- (क) प्रस्तावको विषय,
- (ख) प्रस्ताव आह्वान गर्ने कार्यालयको नाम र ठेगाना,
- (ग) प्रस्ताव संशोधन गरिएको वा फिर्ता माग गरिएको विषय,
- (घ) प्रस्ताव खोल्ने दिन र समयमा मात्र खोल्नुपर्ने व्यहोरा र
- (ङ) प्रस्ताव फिर्ता लिन चाहनेको नाम र ठेगाना ।

(३) उपनियम (२) बमोजिमको सिलबन्दी खाम प्राप्त हुन आएमा कार्यालयले त्यस्ता खाम सुरक्षित राख्नुपर्नेछ ।

१०. प्रस्ताव खोल्ने :- (१) प्राप्त भएका प्रस्तावहरू कार्यालयले प्रस्तावक वा निजको प्रतिनिधिको रोहवरमा खोल्नुपर्नेछ । तर प्रस्तावक वा निजको प्रतिनिधि उपस्थित नभएको कारणले मात्र प्रस्ताव खोल्न बाधा पर्ने छैन ।

- (२) उपनियम (१) बमोजिम प्रस्ताव खोल्नु अघि कार्यालयले म्याद नाघी प्राप्त हुन आएको प्रस्तावको खाम, प्रस्ताव फिर्ता वा संशोधन गर्नकोलागि दिइएको निवेदनको खाम र रीतपूर्वक दर्ता भएका प्रस्तावको खामलाई छुट्याई म्याद नाघी प्राप्त हुन आएका प्रस्ताव नखोली सम्बन्धित प्रस्तावकलाई फिर्ता गर्नुपर्नेछ । यसरी फिर्ता गर्दा सोको ब्यहोरा, मिति र समयसमेत खुलाई प्रस्तावमाथिको कारवाहीको प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्नेछ ।
- (३) कार्यालयले उपनियम (२) बमोजिम प्रस्ताव फिर्ता गरेपछि प्रस्तावकले फिर्ता गर्न माग गरेको प्रस्तावको खाम खोली त्यस्तो प्रस्तावको नाम पढेर सुनाउनुपर्नेछ र त्यसपछि प्रस्ताव संशोधन गर्नकोलागि दिइएका सबै खाम खोली त्यस्ता खामभिन्न रहेको ब्यहोरा पढेर सुनाउनुपर्नेछ ।
- (४) उपनियम (३) बमोजिम ब्यहोरा पढी सकेपछि कार्यालयले दाखिला भएका प्रस्ताव क्रमैसँग खोली त्यस्तो प्रस्तावको देहायको कुरा पढेर सुनाई सोको मुचुल्का तयार गर्नुपर्नेछ र त्यस्तो मुचुल्कामा उपस्थित प्रस्तावदाता वा निजको प्रतिनिधिको दस्तखत गराउनुपर्नेछ :-
- (क) प्रस्तावदाताको नाम र ठेगाना,
- (ख) प्रवेश शुल्कको कबोल अङ्क,
- (ग) प्रस्तावमा कुनै थप फाइदा दिन प्रस्ताव गरिएको भए सोको कबोल अङ्क,
- (घ) प्राविधिक स्पेसिफिकेशनको विकल्प प्रस्ताव गरिएको भए सोको विवरण,
- (ङ) धरौटी रकम जम्मा भए/नभएको,
- (च) अङ्क र अक्षरका बीच भिन्नता भए सो भिन्नताको विवरण,
- (छ) प्रस्ताव फाराममा प्रस्तावदाता वा निजको प्रतिनिधिको हस्ताक्षर भए वा नभएको,
- (ज) प्रस्तावसम्बन्धी कागजातमा सच्याइएको वा केरमेट गरिएको भए सोको ब्यहोरा,
- (झ) प्रस्ताव फाराममा प्रस्तावदाताले कुनै कैफियत उल्लेख गरेको भए सोको ब्यहोरा र
- (ञ) कार्यालयले उपयुक्त ठानेका अन्य आवश्यक कुरा ।

११. प्रस्तावको परिक्षण :- (१) कार्यालयले नियम १० बमोजिम खोलेका प्रस्तावहरू नियम १३ बमोजिम गठित मुल्याङ्कन समितिमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

- (२) उपनियम (१) बमोजिम पेश भएका प्रस्तावहरूको मुल्याङ्कन गर्नुअघि मुल्याङ्कन समितिले देहायका कुराहरू निक्कैल गर्न प्रस्तावको परीक्षण गर्नुपर्नेछ:-
- (क) प्रस्ताव पेश गर्न नियम ७ बमोजिम योग्य भएको पुष्ट्याई गर्ने कागजातहरू पेश भए वा नभएको,
- (ख) प्रस्तावसम्बन्धी कागजातमा प्रस्तावकलाई दिइएको निर्देशनअनुरूप प्रस्ताव पूर्ण भए वा नभएको र प्रस्तावक वा निजको अधिकारप्राप्त प्रतिनिधिको सहिछाप भए वा नभएको,

- (ग) प्रस्तावसाथ जमानत पेश गर्नुपर्ने भए प्रस्तावसम्बन्धी कागजातमा उल्लेख भए बमोजिमको किसिम, अवधि र रकमको जमानत संलग्न भए/नभएको,
- (घ) प्रस्तावसम्बन्धी कागजातमा उल्लेखित प्राविधिक स्पेशिफिकेशन र सोही कागजातमा संलग्न शर्तानुरूप प्रस्ताव सारभूतरूपमा प्रभावग्राही भए वा नभएको र
- (ङ) कार्यालयले उपयुक्त देखेका अन्य आवश्यक कुराहरु ।

१२. प्रस्तावउपर कारबाही नहुने :- देहायको रीत नपुगेको प्रस्तावउपर कारबाही गरिनेछैन:-

- (क) सिलबन्दी भई नआएको,
- (ख) म्यादभित्र पेश हुन नआएको,
- (ग) नियम ९ बमोजिम फिर्ता लिएको प्रस्ताव,
- (घ) नियम ७ बमोजिम योग्य नभएको,
- (ङ) आपसमा मिलेमतो गरी दाखिला भएको र
- (च) रद्द भएको प्रस्ताव ।

१३. मुल्याङ्कन समिति :- (१) नियम ६ तथा नियम २९ को उपनियम (५) बमोजिम कार्यालयमा पेश हुन आएका प्रस्तावहरु मुल्याङ्कन गर्न प्रस्ताव मुल्याङ्कन समिति रहनेछ ।

(२) समितिमा देहायबमोजिमका सदस्यहरु रहनेछन्:-

- (क) क्षेत्र व्यवस्थापक संयोजक
- (ख) कार्यालयको प्रशासन वा लेखा हेर्ने वरिष्ठतम कर्मचारी सदस्य
- (ग) ^{२२}महानगरपालिका/उपमहानगरपालिका/नगरपालिका/गाउँपालिका कार्यालयस्थित उद्योग बिकाश शाखाको प्रतिनिधि
..... सदस्य
- ^{२३}(घ)
- ^{२४}(घ१) महानगरपालिका/उपमहानगरपालिका/नगरपालिका/गाउँपालिका कार्यालयले तोकेको प्राविधिक प्रतिनिधि.....सदस्य
- ^{२५}(घ२) क्षेत्रस्थित उद्योगसंघको प्रतिनिधि..... सदस्य
- (ङ) क्षेत्र व्यवस्थापकले तोकेको कार्यालयको प्राविधिक कर्मचारी सदस्य सचिव

^{२२} चौथो संशोधनद्वारा संशोधित

^{२३} सञ्चालक समितिको मिति २०७१।४।५ मा बसेको ३९४ औं बैठकबाट भिकिएको ।

^{२४} सञ्चालक समितिको मिति २०७१।१।१९ मा बसेको ४९९ औं बैठकबाट थप भएको ।

^{२५} सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

- (३) मुल्याङ्कन समितिले बैठकमा आवश्यकता अनुसार ²⁶विषयविज्ञलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।
- (४) समितिले स्वीकृत गरेको मार्गनिर्देशनको अधिनमा रही मुल्याङ्कन समितिले नियम १४ बमोजिम प्रस्तावहरूको परीक्षण, विश्लेषण र मुल्याङ्कन गरी आफ्नो रायसहितको प्रतिवेदन सम्बन्धित क्षेत्र व्यवस्थापकसमक्ष पेश गर्नुपर्नेछ ।
- ²⁷(५) यस नियममा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कम्पनीको आफ्नो कार्यालय स्थापना नभएको नयाँ औद्योगिक क्षेत्रको जग्गा भाडामा दिनुपर्दा समितिले उपनियम (२) मा व्यवस्था भए भन्दा छुट्टै मूल्याङ्कन समिति गठन गर्न सक्नेछ ।

१४. प्रस्ताव मुल्याङ्कन :- (१) नियम १२ बमोजिम कारवाही नहुने भनी छुट्ट्याईएका प्रस्तावबाहेक दाखिला भएका अन्य प्रस्तावहरू मुल्याङ्कन समितिसमक्ष मुल्याङ्कनकोलागि पेश गर्नुपर्नेछ ।

(२) प्रस्तावको कूल अङ्क भार १०० कायम गरिएको छ र उत्तिर्णाङ्क ५० प्रतिशत हुनेछ । उत्तिर्णाङ्कमध्ये सबैभन्दा बढी अङ्क प्राप्त गर्ने उद्योगको प्रस्ताव छनौट गर्नुपर्नेछ ।

(३) उपनियम (१) बमोजिम पेश भएका प्रस्तावहरू मुल्याङ्कन गर्ने आधार देहायबमोजिम हुनेछ :-

(क) नियम ५ बमोजिम प्राथमिकताक्रमको आधारमा प्राथमिकता समूहभित्र पर्ने उद्योग - अधिकतम दश अङ्क

(ख) प्रस्तावित उद्योगको प्रक्षेपित आर्थिक विवरण

(पूँजी, लगानी, अपेक्षित उत्पादन, प्रतिफल प्राप्त गर्ने Payback अवधि, प्रक्षेपित नाफा आदि) - अधिकतम पाँच अङ्क

(ग) प्रस्तावित उद्योगको व्यवस्थापकीय क्षमता (क्षमता, खुबी, ज्ञान, सीप, शैली, जानकारी आदि) - अधिकतम पाँच अङ्क

(घ) प्रस्तावित उद्योगले दिने प्रत्यक्ष रोजगारी संख्या - अधिकतम पाँच अङ्क

(ङ) उद्योगले खपत गर्ने कच्चा पदार्थ र उत्पादित बस्तुको बजार - अधिकतम पाँच अङ्क

(च) प्रस्तावित उद्योगको वातावरणीय पक्ष - अधिकतम पाँच अङ्क

(छ) प्रस्तावित उद्योगले कार्यालयसँग माग गरेको विद्युत शक्ति क्षमता - अधिकतम ²⁸वीस अङ्क

(ज) प्रस्तावित उद्योगले कार्यालयसँग माग गरेको पानीको परिमाण वा क्षमता - अधिकतम पन्ध्र अङ्क

(झ) उद्योगले एकमुष्ट बुझाउन कबोल गरेको प्रवेश शुल्क रकम - अधिकतम वीस अङ्क

²⁹(ञ) औद्योगिक क्षेत्रभित्र संचालित उद्योगको संचालकले उद्योगको क्षमता विस्तार वा

थप उद्योग स्थापनाका लागि जग्गा भाडामा लिन माग गरेको भए - अधिकतम पाँच अङ्क

²⁶ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट भिकिएको ।

²⁷ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

²⁸ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट संशोधन भएको ।

²⁹ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

(ट) प्रस्तावका सम्बन्धमा उद्योगीको प्रस्तुतीकरण -

अधिकतम पाँच अङ्क

- (४) उपनियम (३) को खण्ड (क), (ख), (ग), (घ), (ङ), (च), (छ), (ज), (झ) र (ञ) बमोजिम अङ्कको उपविभाजन यसैसाथ संलग्न अनुसूची (१) बमोजिम हुनेछ ।
- (५) प्रस्ताव प्राप्त भएको ३५ दिनभित्र उपनियम (३) को खण्ड (क) देखि (झ) सम्मको आधार तथा खण्ड (ज) बमोजिमको उद्योगीको प्रस्तुतीकरणसमेत लिई प्रस्तावको मुल्याङ्कन गर्नुपर्नेछ ।
- ³⁰(६) यस नियममा जे सुकै कुरा लेखिएको भएता पनि नयाँ औद्योगिक क्षेत्रको जग्गामा भौतिक पूर्वाधार विकासमा आफै लगानी गरी वा लगानीको स्रोत जुटाई उद्योगहरू स्थापना वा प्रवर्द्धन गर्ने शर्तमा जग्गा भाडामा दिने प्रयोजनका लागि त्यस प्रकारको प्रस्तावको मूल्यांकन गर्न समितिले उपनियम (३) मा व्यवस्था भए भन्दा छुट्टै आधार तथा मापदण्ड निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

१५. प्रस्ताव अस्वीकृत गर्ने वा कारवाही रद्द गर्ने :- नियम ३४ बमोजिमको अख्तियारी प्राप्त पदाधिकारी वा निकायले देहायको अवस्थामा सम्पूर्ण प्रस्ताव अस्वीकृत गर्न वा भाडामा दिने सम्बन्धी कारवाही रद्द गर्न सक्नेछ :-

- (क) कुनै पनि प्रस्ताव नियम १४ को उपनियम (३) बमोजिम सारभूतरूपमा प्रभावग्राही नभएमा,
- (ख) तेकिएको न्यूनतम अङ्कभारभन्दा प्रस्तावित उद्योगले प्राप्त गरेको अङ्कभार कम भएमा र
- (ग) भाडामा दिनेसम्बन्धी कारवाही गर्न आवश्यक नदेखिएमा ।

१६. प्रस्तावको स्वीकृति :- (१) कार्यालयले नियम १४ बमोजिम अधिकतम अङ्कभार भएको सारभूतरूपमा प्रभावग्राही उद्योगको प्रस्ताव स्वीकृतिकोलागि छनौट गर्नुपर्नेछ ।

- (२) उपनियम (१) बमोजिम प्रस्ताव छनौट भएको १५ दिनभित्र कार्यालयले सम्बन्धित उद्योगलाई उद्योगको प्रस्ताव स्वीकृत गर्ने आशयको सूचना एकपटक राष्ट्रियस्तरको दैनिक पत्रिकामा सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।
- (३) उपनियम (१) बमोजिम प्रस्ताव छनौट गर्ने निर्णय भएको सूचना दिएकोमा त्यसरी सूचना दिएको सात दिनभित्र सो निर्णयमा चित्त नबुझ्ने पक्षले समितिसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ र समितिले सो विषयमा छानविन तथा निर्णय गरी कार्यान्वयनकालागि कार्यालयमा पठाउनुपर्नेछ । यससम्बन्धमा समितिले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।
- (४) उपनियम (१) बमोजिमको सूचना दिएको म्यादभित्र उद्योगले उपनियम (३) बमोजिम निवेदन नगरेमा वा उपनियम (३) बमोजिम निवेदन परी समितिले निर्णय गरिसकेपछि उपनियम (१) बमोजिम छनौट भएको उद्योगको प्रस्ताव स्वीकृत गरी निजलाई ३५ दिनभित्र सम्झौता गर्नकोलागि प्रस्तावमा कबोल गरेको प्रवेशशुल्क रकम दाखिला गर्न सूचना दिनुपर्नेछ ।
- (५) उपनियम (४) बमोजिमको अवधिभित्र उक्त उद्योगले प्रवेशशुल्क रकम दाखिला गरी नियम १७ बमोजिमको सम्झौता गर्नुपर्नेछ ।

³⁰ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

- (६) उपनियम (४) बमोजिमको उद्योगले प्रवेशशुल्क दाखिला गरी सम्झौता गर्न नआएमा निजको धरौटी रकम जफत गरी त्यसपछिको अधिकतम अङ्कभार भएको उद्योगलाई ३५ दिनको म्याद दिई सम्झौताकालागि सूचित गर्नुपर्नेछ । सो उद्योग पनि सम्झौता गर्न नआएमा अधिकतम अङ्कका आधारमा अन्य उद्योगलाई क्रमसँग सूचित गर्नुपर्नेछ ।
- (७) उपनियम (५) बमोजिम छनौट भएको उद्योगसँग जग्गा तथा भवन सम्झौता भएपश्चात छनौटमा नपरेका उद्योगले नियम ७ को खण्ड (घ) बमोजिम जम्मा गरेको धरौटी रकम फिर्ता माग गर्न सक्नेछ ।
- ³¹(८) माथि जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि प्रस्ताव आव्हान गर्दा एउटा मात्र प्रस्ताव पर्न आएमा पनि सो प्रस्ताव सारभूत रूपमा प्रभावग्राही छ भने एक तह माथिको अधिकारी समक्ष पेश गरी स्वीकार गर्न सकिनेछ ।
- (९)³²

१७. सम्झौता गर्नुपर्ने :- (१) नियम १६ बमोजिम प्रस्ताव स्वीकृत भएपछि त्यस्तो उद्योगसँग नियम ३४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गर्न पाउने पदाधिकारी वा निकायले समितिले तोकेबमोजिमको ढाँचामा सम्झौता गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको सम्झौतामा कम्पनीले आवश्यक देखेका कुराहरूका अतिरिक्त देहायका कुराहरूसमेत उल्लेख गर्नुपर्नेछ :-

- (क) पट्टामा दिने जग्गा वा भवनको क्षेत्रफल सहितको नक्शा,
- (ख) बहालदर र सोको भुक्तानीको किसिम, छुट हुने अवस्था, जरिवाना लाग्ने सम्बन्धी व्यवस्थाहरू,
- (ग) स्वीकृत उद्देश्यकालागि मात्र बहालमा लिएको जग्गा तथा भवन प्रयोग गर्नुपर्ने,
- (घ) बहालमा लिएको जग्गा वा भवन अन्य कसैलाई पुनः बहालमा दिन नपाइने,
- (ङ) बहालमा लिएको जग्गामा स्वीकृत निर्माण मापदण्डको परिधिभित्र रही कार्यालयको स्वीकृति लिई भवन वा यस्तै प्रकृतिका संरचना बनाउन पाउने,
- (च) बहालमा लिएको भवन वा गोदामघरको साविकको क्षेत्रफल नघट्ने गरी संरचना फेरबदल गर्नुपर्ने भएमा क्षेत्रको स्वीकृति लिनुपर्ने,
- (छ) उत्पादन शुरु गरेको, उत्पादन बन्द गरेको र कार्यालयले माग गरेको विवरण उपलब्ध गराउनुपर्ने,
- (ज) उद्योगले कार्यालयको स्वीकृति लिई निर्माण गरेको भवन वा यस्तै संरचनाहरू नियम २९ बमोजिम कसैलाई बेचबिखन गर्न पाउने,
- (झ) नेपाल सरकारलाई प्रचलित कानूनबमोजिम बुझाउनुपर्ने कर, शुल्क वा अन्य राजस्व बुझाउनुपर्ने,
- (ञ) उद्योगबाट सिर्जित फोहोर वा अन्य कुराहरू कार्यालयले तोकेबमोजिम उद्योग आफैले व्यवस्थापन गर्नुपर्ने,

³¹ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

³² सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट भिकिएको ।

- (ट) कार्यालय र उद्योगका बीचमा विवाद भएमा त्यसको प्रचलित करार ऐन र सम्झौतापत्र बमोजिम विवाद समाधानको उपाय अवलम्बन गर्ने
- (ठ) बक्यौता रकम दाखिला नगरेमा क्षेत्रभित्र रहेको उद्योगको सम्पत्ति कार्यालयले मनासिव कारण देखाई कब्जा गरी लिलाम बिक्री गरी बक्यौता रकम असूल उपर गर्ने ।
- (ड) तोकिएको अवधिभित्र निर्माण कार्य सम्पन्न गरी उद्योग सञ्चालन गर्नुपर्ने, मनासिव कारण भएमा कार्यालयले तोकेको थप निर्माण शुल्क लिई मनासिव माफिकको म्याद थप गर्न सकेछ ।
- (ढ) तोकिएको अवधिभित्र उद्योग सञ्चालन नगरेमा कार्यालयले सम्झौता रद्द गर्न सकेछ ।
- (ण) भाडामा लिएको जग्गा पूर्णतः प्रयोगमा आएको नदेखिएमा क्षेत्र व्यवस्थापकको संयोजकत्वमा क्षेत्रस्थित उद्योग संघबाट तोकिएको प्रतिनिधिसहितको कार्यदल गठन गरी सो कार्यदलको अध्ययन एवं रायसुझावको आधारमा कार्यालयले आफ्नो नियन्त्रणमा लिनेछ।
- (त) उद्योगले सम्झौताको कुनै शर्त उल्लंघन गरेमा कार्यालयले कानुनी कारबाही गर्न सकेछ ।
- (थ) भाडामा लिएको जग्गा पूर्णतः प्रयोगमा आएको नदेखिएमा प्रयोगमा नआएको जति जग्गा कार्यालयले आफ्नो नियन्त्रणमा लिनेछ ।
- (द) उद्योगले भाडामा लिएको भवनको संरचनागत निर्माण परिवर्तन गर्नुपर्नेबाहेक सामान्य मर्मतसम्भार प्रयोगकर्ताले गर्नुपर्नेछ ।
- (ध) उद्योगले भाडामा लिएको भवनको बीमा प्रचलित कानूनअनुसार प्रयोगकर्ता स्वयंले अनिवार्यरूपमा गराउनुपर्नेछ ।
- (न) सम्झौताको कुनै शर्त वा विषयलाई लिएर कार्यालयले र उद्योगबीच विवाद उत्पन्न भएमा प्रचलित कानूनअनुसार त्यस्तो विवाद समाधानको उपाय खोजिनेछ ।

परिच्छेद-४

उद्योगलाई उपलब्ध गराइने सेवा तथा सुविधासम्बन्धी व्यवस्था

१८. **औद्योगिक पूर्वाधारयुक्त विकसित जग्गा, भवन वा गोदामघर उपलब्ध गराउनुपर्ने** :- यस नियमावलीमा व्यवस्था भएबमोजिम कार्यालयले उद्योगलाई जग्गा/ भवन/गोदामघर उपलब्ध गराउँदा औद्योगिक पूर्वाधारयुक्त विकसित जग्गा/ भवन/गोदामघर उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।
१९. **पानी तथा विद्युत उपलब्ध गराउनुपर्ने** :- कार्यालयले सम्बन्धित नियमावलीमा व्यवस्था भएबमोजिम उद्योगलाई पानी तथा विद्युत सेवा उपलब्ध गराउनेछ ।
२०. **कर्जा लिन सक्ने** :- उद्योगले भाडामा लिएको जग्गामा आफ्नै खर्चमा निर्माण गरेको भवन वा अन्य जायजथा बैंक/वित्तीय संस्थामा धितोबन्धक राखी कर्जा लिन सकेछ र यस्तो कर्जा राफसाफ गर्नेसम्बन्धमा देहायका शर्तहरू लागू हुनेछन् :-
- (क) उद्योगले बैंक/वित्तीय संस्थाको कर्जा चुक्ता नगरेवापत उद्योगको जायजथा कब्जामा लिँदा कार्यालयको स्वीकृति लिनुपर्ने ।
- (ख) बैंक/वित्तीय संस्थाले उद्योगको जायजथा कब्जामा लिएको मितिदेखि उद्योगको नामबाट भुक्तानी गर्नुपर्ने बहाल महसुलवापतको बिल बमोजिमको रकम उद्योगको तर्फबाट बैंक स्वयंले कार्यालयलाई भुक्तानी गर्नुपर्ने,

- (ग) उद्योगले भाडामा लिएको भवन, जग्गाबाहेक बैंक/वित्तीय संस्थाले कब्जामा लिएको उद्योगको जायजेषा यथाशिघ्र लिलाम बिक्री गर्नुपर्ने । बैंक/वित्तीय संस्थाले लिलामबिक्री कारबाही नगरेमा कार्यालयले उद्योगको सम्पत्ति पुनः कब्जामा लिएर प्रचलित कानूनअनुसार लिलाम बिक्री गरी कार्यालयको बक्यौता असुलउपर गर्नुपर्ने ।
- (घ) उद्योगले निर्माण गरेको भवन तथा अन्य जायजेषाहरू बैंक/वित्तीय संस्थाले लिलाम गर्दा नियम ५ मा उल्लेखित प्राथमिकताक्रममा रहेका उद्योगलाई बिक्री गर्नुपर्ने ।
- (ङ) खण्ड (घ) बमोजिम उद्योगको सम्पत्ति खरिद गर्ने उद्योगले यस नियमावलीबमोजिम तिर्नुपर्ने बहाल महशुल तथा सबै प्रकारका शुल्कहरू बुझाउनुपर्नेछ ।

परिच्छेद-५

विविध

२१. **सम्झौता अवधि** :- उद्योगलाई जग्गा वा भवन भाडामा दिँदा पहिलोपटक बढीमा ४० वर्ष अवधिकालागि दिन सकिनेछ ।
२२. **नवीकरण हुन सक्ने** :- (१) उद्योगलाई जग्गा वा भवन भाडामा दिएको सम्झौता बमोजिमको अवधि व्यतित भएपछि ^{३३}बढीमा ४० वर्षको लागि नवीकरण हुन सक्नेछ । सम्झौता बमोजिमको अवधि व्यतित नहुँदै पनि कारण तथा औचित्य सहित कुनै उद्योगले सम्झौता नवीकरण गर्न चाहेमा तोकिएको नवीकरण शुल्क लिई व्यतित हुन बाँकी अवधिसमेत जोडी बढीमा ४० वर्षको लागि नवीकरण गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम नवीकरणकालागि निवेदन दिँदा सम्झौताको अवधि समाप्त हुनुभन्दा ३ महिना अगावै नवीकरणका लागि कार्यालयले उद्योगलाई सूचना दिनुपर्नेछ र उद्योगले २ महिना अगावै कार्यालयसमक्ष निवेदन दिनुपर्नेछ ।
- (३) उपनियम (२) बमोजिमको म्यादभित्र निवेदन नदिने उद्योगले त्यस्तो अवधि समाप्त भएको मितिले ३५ दिनभित्र कार्यालयसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।
- (४) उपनियम (१) बमोजिम नवीकरण गर्दा उपनियम (२) बमोजिमको अवधिभित्रको भए समितिले तोकेको नवीकरण शुल्क र उपनियम (३) बमोजिमको अवधिभित्रको भए समितिले तोकेको नवीकरण शुल्कमा २० प्रतिशतले हुन आउने जरिवानासमेत थप गरी सो रकम दाखिला भएपछि नवीकरण गरिनेछ । सो अवधिभित्र पनि नवीकरण नभएमा अवधि समाप्त भएको तीन महिनाभित्र तोकिएको नवीकरण शुल्कमा शतप्रतिशत थप जरिवाना लिई नवीकरण गर्न सकिनेछ ।
- (५) उपनियम (४) बमोजिमको अवधिभित्रसमेत नवीकरणकालागि कार्यालयसमक्ष निवेदन नदिने उद्योगको सम्झौता नवीकरण हुने छैन । ^{३४}तर यो संशोधन प्रारम्भ भएको मितिले एकपटकका लागि तीन महिनाभित्र उपनियम (४) मा उल्लेखित दस्तुरमा प्रत्येक वर्षका लागि थप दुई गुणा दस्तुर लिई नवीकरण गर्न सकिनेछ । यसरी नवीकरण दस्तुर गणना गर्दा वर्ष व्यतित भई आउने दिन वा महिनालाई एक वर्ष मानी हिसाब गरिनेछ ।

^{३३} सञ्चालक समितिको मिति २०७१।४।१५ मा बसेको ३९४ औं बैठकबाट संशोधन भएको ।

^{३४} सञ्चालक समितिको मिति २०७४।१।१९ मा बसेको ४९९ औं बैठकबाट थप भएको ।

(६) ³⁵उपनियम (१) बमोजिम नविकरण गर्दा उद्योगको नाममा कार्यालयले लिनुपर्ने बहाल तथा महशुल बापतको सम्पूर्ण बक्यौता रकम चुक्ता भएको र पछिल्लो आर्थिक वर्षको सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयबाट प्राप्त कर चुक्ता गरेको प्रमाणपत्र वा आय विवरण पेश गरेको प्रमाण वा आय विवरण पेस गर्न म्याद थप भएको निस्सा वा प्रमाण पेश भएको हुनु पर्नेछ ।

२३. भाडा दरमा आवधिक पुनरावलोकन गर्नुपर्ने :- (१) समितिले नियम २४ बमोजिमको उपसमितिको सुझावसमेतका आधारमा औद्योगिक क्षेत्रको जग्गा तथा भवनको भाडादर प्रत्येक ५-५ वर्षमा पुनरावलोकन गरिनेछ । ³⁶तर गैह्र उत्पादनमूलक उद्योगले लिएको जग्गा तथा भवनको भाडादर सो समय भन्दा अगावै पुनरावलोकन गर्न सकिनेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम भाडा दर पुनरावलोकन गर्दा समितिले नेपाल राष्ट्र बैंकले अद्यावधिकरूपमा जारी/प्रक्षेपण गरेको मुद्रास्फिति/मूल्यस्थिति/मूल्य सूचकाङ्क र प्रचलित बजारभाऊ समेतको आधार लिई पुनरावलोकन गर्नेछ ।

(३) माथि जुनसुकै कुरा उल्लेख भए तापनि हाल संचालनमा रहेका औद्योगिक क्षेत्रभित्रका खाली जग्गा तथा भविष्यमा विस्तारित वा नयाँ निर्माण हुने औद्योगिक क्षेत्रभित्र उद्योग प्रवर्द्धन गर्ने सिलसिलामा प्रस्ताव माग गर्दा क्षेत्रको पूर्वाधार लागत मूल्यसमेतलाई आधार लिई समितिले न्यूनतम प्रवेशशुल्क निर्धारण गर्नेछ ।

(४) नियम २४ बमोजिम गठित उपसमितिको सुझावको आधारमा समितिले भाडा महशुल निर्धारण गर्नेछ । समितिबाट निर्धारित भाडा महशुल तथा शुल्क तोकिएको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

२४. भाडा महशुल तथा शुल्क सुझाव उपसमिति :- (१) यस नियमावलीबमोजिम औद्योगिक क्षेत्रको जग्गा तथा भवनको भाडा दर, न्यूनतम प्रवेश शुल्क, सम्झौता नविकरण शुल्क र बक्यौता रकममा लिने जरिवाना शुल्क पुनरावलोकन गरी समितिसमक्ष नयाँ बहाल महशुल तथा शुल्क दररेट सिफारिस गर्न देहायबमोजिम बहाल महशुल तथा शुल्क निर्धारण सुझाव उपसमिति गठन गरिनेछ :-

(क) समितिको सदस्य (उद्योग मन्त्रालयको प्रतिनिधि)	संयोजक
(ख) महाप्रबन्धक	सदस्य
(ग) अर्थ मन्त्रालयको प्रतिनिधि	सदस्य
(घ) नेपाल औद्योगिक क्षेत्र उद्योग महासंघको प्रतिनिधि.....	सदस्य
(ङ) महाप्रबन्धकले तोकेको कम्पनीको निर्देशक	सदस्यसचिव

(२) उपसमितिले आफ्नो बैठकमा आवश्यकताअनुसार कुनै विशेषज्ञलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(३) उपसमितिले आफ्नो कार्यविधि आफैँ निर्धारण गर्नेछ ।

(४) उपसमितिका सदस्यहरूले पाउने बैठक भत्ता समितिका सदस्यको सरह हुनेछ ।

(५) सम्बन्धित क्षेत्रको भाडा निर्धारण गर्दा सो कार्यालयको क्षेत्र व्यवस्थापक र उद्योग संघको अध्यक्ष वा निजले तोकेको प्रतिनिधिलाई आमन्त्रित सदस्यकोरूपमा बैठकमा बोलाउन सकिनेछ ।

³⁵ सञ्चालक समितिको मिति २०७४।१।१९ मा बसेको ४९९ औँ बैठकबाट संशोधन भएको ।

³⁶ सञ्चालक समितिको मिति २०७२।४।२८ मा बसेको ४३९ औँ बैठकबाट थप भएको ।

- (६) उपसमितिको सचिवालयको कार्य महाप्रबन्धकले तोकेको विभागले गर्नेछ ।
- ³⁷(७) यस नियममा जे सुकै कुरा लेखिएको भएता पनि नयाँ औद्योगिक क्षेत्रको पूर्वाधार निर्माण नभएसम्म समितिले नेपाल सरकारको सरकारी जग्गा दर्ता तथा लिजमा उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्यनीति, २०७१ मुताविक हुने गरी भाडादर निर्धारण गर्न बाधा पर्ने छैन ।
- २५. बीमा गराउनु पर्ने :-** (१) उद्योगले भाडामा लिएको भवनको सम्भावित जोखिम विरुद्धको बीमा प्रचलित कानूनअनुसार प्रयोगकर्ता आफैँले अनिवार्यरूपमा गराउनुपर्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम बीमा नगराएको खण्डमा कार्यालयले बीमा गराई त्यसरी बीमावापत भुक्तानी गरेको प्रिमियम रकम सम्बन्धित उद्योगबाट असुलउपर गर्नेछ ।
- २६. उद्योगको नाम वा शेयरधनी परिवर्तन गर्दा कार्यालयको सहमति लिनुपर्ने :-** क्षेत्रभित्र स्थापित/सञ्चालित उद्योगको नाम वा शेयरधनी वा सञ्चालक वा साझेदार परिवर्तन गर्नुपरेमा उद्योगले कार्यालयको सहमति लिई गर्नुपर्नेछ ।
- २७. उद्देश्य थपसम्बन्धी व्यवस्था :-** क्षेत्रभित्र स्थापित/सञ्चालित उद्योगको उद्देश्य थप/घट वा परिवर्तन गर्नुपरेमा उद्योगले कार्यालयको सहमति लिई गर्नुपर्नेछ ।
- २८. उद्योग गाभिने भएमा सहमति लिनुपर्ने :-** (१) क्षेत्रभित्र सञ्चालित कुनै दुई वा सोभन्दा बढी उद्योग वा क्षेत्रभित्र संचालित कुनै उद्योग अन्य कुनै उद्योगसँग प्रचलित कानूनबमोजिम गाभिने भएमा त्यस्ता क्षेत्रभित्र संचालित उद्योगले कार्यालयको सहमति लिनुपर्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम सिफारिसको आधारमा सम्बन्धित निकायबाट उद्योग गाभिएको व्यहोरा उद्योगले सरकारी निकायबाट जारी भएको कागजातसहित कार्यालयलाई जानकारी गराउनुपर्नेछ ।
- (३) उपनियम (२) बमोजिम उद्योगहरू गाभिएर नामाकरण भएको अवस्थामा साविकको सम्झौता रद्द गरी नयाँ उद्योगसँग कार्यालयले जग्गा तथा भवनको छुट्टै नयाँ सम्झौता गरिदिनुपर्नेछ ।
- (४) उपनियम (३) बमोजिम सम्झौता गर्दा उद्योगले तोकिएको प्रवेशशुल्क कार्यालयलाई बुझाउनुपर्नेछ ।
- २९. उद्योगको सम्पत्ति बेचबिखनसम्बन्धी व्यवस्था :-** (१) उद्योगले कुनै कारण परी क्षेत्रभित्र संचालित उद्योग सञ्चालन गर्न नसके भएमा भाडामा लिएको जग्गामा उद्योग आफैँले निर्माण गरेको भवन तथा भौतिक संरचना, मिलमेशिनरी जस्ता सम्पत्तिहरू कार्यालयको स्वीकृति लिएर अन्य उद्योगलाई स्वामित्व हस्तान्तरण गरी बेचबिखन गर्नसकेछ ।
- (२) क्षेत्रस्थित उद्योगले निर्माण गरेको भवनलगायत अन्य संरचनाहरू कार्यालयले खरिद गर्नुपर्ने भएमा त्यस्ता भौतिक संरचनाहरूको मुल्याङ्कन गर्न सम्पत्ति मुल्याङ्कन कार्यदल रहनेछ ।
- (३) उपनियम (२) बमोजिमको सम्पत्ति मुल्याङ्कन कार्यदलमा देहायबमोजिमका सदस्यहरू रहनेछन् :-
(क) क्षेत्र व्यवस्थापक	संयोजक
(ख) सम्बन्धित उद्योगले तोकेको सञ्चालक	सदस्य

³⁷ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको ।

(ग) उद्योग संघको अध्यक्ष

सदस्य

(घ) घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय/समितिको प्रतिनिधी.....सदस्य

³⁸(ङ)

³⁹(ड१) महानगरपालिका/उपमहानगरपालिका/नगरपालिका वा सो नभएको स्थानमा जिल्ला विकास समितिको कार्यालयले तोकेको प्राविधिक प्रतिनिधी.....सदस्य

(४) उद्योगले भाडामा लिएको जग्गामा कार्यालयको स्वीकृति लिएर निर्माण गरेको भवनलगायत अन्य निर्माण संरचनाहरू उपनियम (२) बमोजिमको सम्पत्ति मुल्याङ्कन कार्यदलको मुल्याङ्कन प्रतिवेदनको आधारमा समितिको स्वीकृति लिएर त्यस्ता भवन वा अन्य संरचनाहरू कार्यालयले खरिद गर्न सक्नेछ ।

(५) नियम ५ मा व्यवस्था भएबमोजिम उद्योगको प्राथमिकताक्रम र योग्यताको परिधिभित्र रहेर उद्योगको सम्पत्ति बेचबिखन गर्नुपरेमा देहायका विवरणसहित उद्योगले कार्यालयसमक्ष प्रस्ताव पेश गर्नुपर्नेछ :-

(क) सम्पत्ति बेचबिखन गर्ने साविक उद्योगको तर्फबाट:

(अ) सम्पत्ति बेचबिखन गर्न उद्योगको सञ्चालक समिति वा साझेदारहरू वा स्वयं प्रोप्राइटरको निर्णय,

(आ) सम्बन्धित निकायबाट हालैको मितिमा प्रमाणित गरिएको उद्योगको शेयरधनी, साझेदार वा प्रोप्राइटरको लगत किताब,

(इ) बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई कर्जाकालागि कार्यालयबाट सिफारिस गरिएको भए सोको फुकुवापत्र,

(ई) अघिल्लो वर्षको आय विवरण पेश गरेको वा आयकर चुक्ता प्रमाणपत्र,

(उ) उद्योगको दर्ताखारेजी गरेको भए सोको प्रमाण वा ठाउँसारी गर्ने भए उद्योग दर्ता गर्ने सम्बन्धित निकायको पत्र र

(ऊ) कार्यालयको बहाल महशुल बक्यौता रकम चुक्ता भएको प्रमाण ।

(ख) सम्पत्ति खरिद गर्ने प्रस्तावित उद्योगको तर्फबाट:

(अ) क्षेत्रभित्र उद्योग स्थापना गर्न उद्योगको सञ्चालक समिति वा साझेदारहरू वा प्रोप्राइटरको निर्णयसहित सम्बन्धित निकायबाट ईजाजतप्राप्त दर्ता प्रमाणपत्र, प्रबन्धपत्र तथा नियमावली,

(आ) शेयरधनी, साझेदार वा प्रोप्राइटरको नागरिकता वा परिचय खुल्ने कागजात र सम्बन्धित निकायबाट हालै जारी भएको शेयरधनीहरूको लगत विवरण,

(इ) उद्योगको आर्थिक तथा भौतिक योजनासहितको व्यावसायिक योजना,

(ई) प्रस्तावित उद्योगको सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन र

³⁸ सञ्चालक समितिको मिति २०७१।४।१५ गते बसेको ३९४ औं बैठकबाट भिकिएको ।

³⁹ सञ्चालक समितिको मिति २०७१।४।१५ गते बसेको ३९४ औं बैठकबाट थपिएको ।

(उ) उद्योगको सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन, प्रचलित कानूनबमोजिम प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण (IEE) वा वातावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कन (EIA) गर्नुपर्ने भए सोको प्रतिवेदन ।

(ग) सम्पत्ति बेचबिखनसम्बन्धी दुवैपक्षको संयुक्त सम्झौतापत्र ।

(घ) कार्यालयले तोकेको अन्य कागजातहरू ।

(६) उपनियम (५) बमोजिम प्राप्त भएको प्रस्ताव नियम (१३) बमोजिमको प्रस्ताव मुल्याङ्कन समितिसमक्ष पेश गर्नुपर्नेछ । मुल्याङ्कन समितिले प्रस्तावित उद्योगले अधिकतम विद्युत तथा पानीको खपत गर्ने, उत्पादनमूलक र मूल्य अभिवृद्धि गर्ने आदि मापदण्डहरूको परिधिभित्र रही प्रस्तावको मुल्याङ्कन गर्नुपर्नेछ ।

(७) उपनियम (५) बमोजिम प्राप्त भएको प्रस्ताव सारभूतरूपमा प्रभावग्राही भएमा साविक उद्योगको नाममा कायम रहेको जग्गा तथा भवन प्रस्तावित उद्योगको नाममा नामसारी गर्न सिफारिस गर्नेछ ।

(८) उपनियम (५) बमोजिम प्राप्त भएको प्रस्ताव सारभूतरूपमा प्रभावग्राही नभएको अवस्थामा त्यस्तो प्रस्ताव फिर्ता गरी कार्यालयले सारभूतरूपमा प्रभावग्राही भएको नयाँ उद्योग प्रस्ताव गर्न लगाउनेछ ।

३०. उद्योगको दायित्व :- उद्योगले देहायबमोजिमका दायित्व पूरा गर्नुपर्नेछ:-

(क) सम्झौतामा उल्लेख भएको समयभित्र भाडा रकम दाखिला गर्ने,

(ख) सम्बन्धित नियमावलीमा व्यवस्था भएबमोजिम पानी र विद्युत महशुल दाखिला गर्ने,

(ग) आफ्नो भवन कम्पाउण्डभित्र वातावरण प्रदूषण हुन नदिन सरसफाईको उपयुक्त व्यवस्था गर्ने,

(घ) उद्योगबाट निस्कने फोहोरमैला उपचार (Treatment) गरेर मात्र निष्काशन हुने गरी फोहोरमैला निष्काशनको उपयुक्त व्यवस्था मिलाउने,

(ङ) वातावरणसम्बन्धी प्रचलित कानूनबमोजिमको दायित्व पूरा गर्ने,

(च) सम्झौताबमोजिमका शर्त तथा दायित्व पूरा गर्ने र

(छ) समितिले समय समयमा दिएको निर्देशन पालना गर्ने ।

३१. जरिवाना गर्न सक्ने :- (१) उद्योगले सम्झौतामा उल्लेख भएको कुनै शर्त उल्लंघन गरेमा समितिले स्वीकृत गरेको कसूरको मात्रा (Scale of Avoidance) तथा सँजायसम्बन्धी मार्गदर्शनको अधिनमा रही महाप्रबन्धकले पाँच हजार रुपैयाँदेखि पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्नसक्नेछ । तर त्यसरी जरिवाना गर्नुअघि सम्बन्धित उद्योगलाई आफ्नो सफाई पेश गर्न कम्तिमा १५ दिनको म्याद दिनुपर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम गरिएको जरिवानामा चित्त नबुझे उद्योगले ३५ दिनभित्र समितिसमक्ष पुनरावेदन गर्न सक्नेछ र समितिले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

३२. निर्माण शुल्क लिन सक्ने :- (१) यस नियमावलीबमोजिम भवन निर्माण गर्न स्वीकृति लिने उद्योगले त्यसरी स्वीकृति प्राप्त भएपछि समितिले तोकेबमोजिमको निर्माण शुल्क कार्यालयमा दाखिला गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निर्माण शुल्क दाखिला नगरी भवन निर्माण गर्ने उद्योगलाई महाप्रबन्धकले नियम ३१ बमोजिम जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

- ३३. प्रवेशशुल्क तथा नविकरण शुल्क दाखिला गर्नुपर्ने :-** (१) यस नियमावलीको नियम (६) बमोजिम जग्गा तथा भवनको सम्झौता गरी क्षेत्रभित्र प्रवेश गर्ने नयाँ उद्योगले तोकिएको न्यूनतम प्रवेश शुल्कमा नघट्ने गरी प्रस्ताव गरेबमोजिमको र नियम (२९) बमोजिम जग्गा तथा भवनको सम्झौता गरी क्षेत्रभित्र प्रवेश गर्ने नयाँ उद्योगले समितिले तोके बमोजिमको प्रवेशशुल्क कार्यालयमा दाखिला गर्नुपर्नेछ ।
- (२) सम्झौता नविकरण गर्दा समितिले तोकेबमोजिम नविकरण शुल्क लाग्नेछ ।

३४. जग्गा तथा भवन भाडामा दिने तथा नविकरण गर्ने अधिकारसम्बन्धी व्यवस्था :-

यस नियमावलीबमोजिम जग्गा, भवन, गोदाम, टेनामेन्ट क्वार्टर भाडामा दिने (पट्टा सम्झौता) तथा सम्झौता नविकरण गर्ने अधिकार देहायका अधिकारीलाई हुनेछ :

- (१) प्रस्तावित उद्योगको स्थीर पूँजी रु.१ करोड सम्म भएको र त्यस्ता उद्योगलाई आवश्यकताअनुसार बढीमा ३ रोपनीसम्मको जग्गा वा सोमा निर्मित भवन कम्पनीका तह ७ सम्मका क्षेत्र व्यवस्थापकले भाडामा दिनसक्ने,
- (२) प्रस्तावित उद्योगको स्थीर पूँजी रु.२ करोड सम्म भएको र त्यस्ता उद्योगलाई आवश्यकताअनुसार बढीमा ५ रोपनीसम्मको जग्गा वा सोमा निर्मित भवन कम्पनीका तह ८ सम्मका क्षेत्र व्यवस्थापकले भाडामा दिनसक्ने,
- (३) प्रस्तावित उद्योगको स्थीर पूँजी रु.३ करोड सम्म भएको र त्यस्ता उद्योगलाई आवश्यकताअनुसार बढीमा १० रोपनीसम्मको जग्गा वा सोमा निर्मित भवन कम्पनीका तह ९ सम्मका क्षेत्र व्यवस्थापकले भाडामा दिनसक्ने,
- (४) प्रस्तावित उद्योगको स्थीर पूँजी रु.१० करोड सम्म भएको र त्यस्ता उद्योगलाई आवश्यकताअनुसार बढीमा २५ रोपनीसम्मको जग्गा वा सोमा निर्मित भवन कम्पनीका महाप्रबन्धकले भाडामा दिनसक्ने,
- (५) रु.१० करोड भन्दामाथि जतिसुकै स्थीर पूँजी भएको उद्योगलाई आवश्यकताअनुसार २५ रोपनीदेखि माथिको जग्गा वा सोमा निर्मित भवन संचालक समितिको स्वीकृतिमा भाडामा दिनसकिने छ ।
- (६) तर क्षेत्रभित्रका उद्योगहरूका लागि दुई वर्ष वा सो भन्दा कम अवधिका लागि दिइने गोदाम भवन तथा टेनामेन्ट क्वार्टर क्षेत्र व्यवस्थापक स्वयंले भाडामा दिन वा नविकरण गर्न सक्नेछ ।
- (७) नियम २२ बमोजिम हुने जग्गा तथा भवन सम्झौता नविकरणको हकमा उपनियम (१),(२),(३),(४) र (५) मा तोकिएको सिमाभित्रका पदाधिकारीले नविकरण गर्न स्वीकृति दिनेछ ।
- (८) उपनियम (४) र (५) बमोजिमको क्षेत्राधिकारअनुसार महाप्रबन्धक र सञ्चालक समितिसमक्ष पेश हुने विषयहरूको प्रस्ताव तथा सम्पत्ति मूल्यांकन गरी पेश गर्ने कार्य सम्बद्ध क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यालयकै हुनेछ ।

३५. जग्गा तथा भवन भाडा दिने सम्बन्धमा संचालक समितिको अधिकार तथा जिम्मेवारी :-

- (१) यस नियमावलीको कार्यान्वयनका सन्दर्भमा समितिले आवश्यकताअनुसार समन्वय गर्न, सहजीकरण गर्न र निर्देशन दिन सक्नेछ । समितिले दिएको निर्देशन तथा सुझावलाई महाप्रबन्धक र क्षेत्र व्यवस्थापकले परिपालन गर्नुपर्नेछ ।
- (२) यस नियमावलीको कार्यान्वयनको सिलसिलामा कुनै विषय/काम/निर्णयउपर कुनै समस्या आईपरेमा, गुनासो आएमा र नीतिगत निर्देश गर्नुपर्ने देखिएमा समितिले त्यस्तो विषय वा कामको निर्णयउपर अध्ययन तथा छानबिन गर्न गराउन तथा पुनरावलोकन गर्न र छानबिनबाट कुनै अनियमितता भएको देखिएमा कार्यवाहीसमेत गर्न सक्नेछ ।
- (३) यस नियमावली कार्यान्वयनको सन्दर्भमा मुल्याङ्कन समिति, क्षेत्र व्यवस्थापक र महाप्रबन्धकले गरेको निर्णयको जानकारी निर्णय भएपछिको समितिको आगामी बैठकमा पेश गर्नुपर्नेछ । सोको जिम्मेवारी र जवाफदेहिता महाप्रबन्धकको हुनेछ ।

३६. **नियमावलीको संशोधन :-** (१) यस नियमावलीमा भएका नियमहरू समितिले समयानुकूल आवश्यकताअनुसार संशोधन वा थपघट गर्न सक्नेछ । यसरी संशोधन वा थपघट भएको नियम मन्त्रालयबाट स्वीकृति प्राप्त भएपछि समितिले तोकेको मितिदेखि लागू हुनेछ ।
- (२) यस नियमावलीसँग सम्बन्धित अनुसूचीहरू हेरफेर वा थपघट गर्नुपरेमा समितिले गर्न सक्नेछ ।
३७. **नियमावलीको व्याख्या :-** यस नियमावलीमा उल्लेख भएको कुनै कुरा प्रचलित कानूनसँग बाझिएमा प्रचलित कानूनबमोजिम नै हुने र नियमावलीको कुनै कुरा स्पष्ट नभएमा समितिले व्याख्या गरेबमोजिम हुनेछ ।
३८. **खारेजी तथा बचाऊ :-** (१) औद्योगिक क्षेत्रको जग्गा तथा भवन, टेनामेन्ट क्वाटर तथा गोदाम उद्योगलाई भाडामा दिने सम्बन्धमा भएगरेका वा जारी भएका निर्णयहरू, निर्देशन एवं निर्देशिका २०६९ बमोजिम भए गरेका काम कारबाहीहरू यसै नियमावलीबमोजिम भए गरेको मानिनेछ । तर यस नियमावलीको उद्देश्य र अन्य प्रावधानको विपरित हुने गरी क्षेत्रभित्र भए गरेका काम कार्यवाहीहरूका हकमा सम्बद्ध उद्योगहरूलाई जानकारी गराई मनासिव माफिकको उपयुक्त समय दिई यसै नियमावलीबमोजिम गर्न गराउनु पर्नेछ । अन्यथा निजले क्षेत्र छाडी जानुपर्नेछ ।
- ⁴⁰(१.क) औद्योगिक क्षेत्र संचालन तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७१ स्वीकृत भई लागू हुनुपूर्व साविकको व्यवस्था बमोजिम जग्गा तथा भवन पट्टा सम्भौता नामसारी, जग्गा सट्टा पट्टा तथा नयाँ जग्गा पट्टा सम्भौता स्वीकृतिका लागि जग्गा तथा भवन भाडामा दिने सम्बन्धी निर्देशिका , २०६९ बमोजिम तोकिएको कागजात सहितका प्रकृत्या पुरा गरी क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यालयबाट सिफारिस भै आएका तर निर्णय हुन बाँकी रहेका फाईलहरूका सम्बन्धमा एक पटकका लागि संचालक समितिले सोही निर्देशिका बमोजिम स्वीकृति दिन सक्नेछ ।
- (२) औद्योगिक क्षेत्रको जग्गा तथा भवन, टेनामेन्ट क्वाटर तथा गोदाम उद्योगलाई भाडामा दिने सम्बन्धमा भएगरेका वा जारी भएका निर्णयहरू, निर्देशन एवं निर्देशिका २०६९ खारेज गरिएको छ ।

⁴⁰ सञ्चालक समितिको मिति २०७१।४।१५ मा बसेको ३९.४ औं बैठकबाट थप भएको ।

अनुसूची १

(नियम १४ को उपनियम (४) को प्रयोजनकालागि)

नियम १४ बमोजिम प्रस्ताव मुल्याङ्कन का आधारकालागि तोकिएको अङ्कको उपबिभाजन देहायबमोजिम हुनेछ :-

- (क) नियम ५ बमोजिम प्राथमिकताक्रमको आधारमा प्राथमिकता समूहभित्र पर्ने उद्योग - अधिकतम १० (दश) अङ्क
- (१) खण्ड (क) समूहभित्र पर्ने उद्योगलाई १० (दश) अङ्क
 - (२) खण्ड (ख) समूहभित्र पर्ने उद्योगलाई ९ (नौ) अङ्क,
 - (३) खण्ड (ग) समूहभित्र पर्ने उद्योगलाई ८ (आठ) अङ्क,
 - (४) खण्ड (घ) समूहभित्र पर्ने उद्योगलाई ७ (सात) अङ्क,
 - (५) खण्ड (ङ) समूहभित्र पर्ने उद्योगलाई ६ (छ) अङ्क,
 - (६) खण्ड (च) समूहभित्र पर्ने उद्योगलाई ५ (पाँच) अङ्क
 - (७) खण्ड (छ) समूहभित्र पर्ने उद्योगलाई ४ (चार) अङ्क र
 - (८) खण्ड (ज) समूहभित्र पर्ने अन्य उद्योग ३ (तीन) अङ्क
- (ख) प्रस्तावित उद्योगको प्रक्षेपित आर्थिक विवरण (पूँजी, लगानी, अपेक्षित उत्पादन, प्रतिफल प्राप्त गर्ने (Payback) अवधि, प्रक्षेपित नाफा आदि) - अधिकतम ५ (पाँच) अङ्क
- (१) अतिउत्तम ५ (पाँच) अङ्क
 - (२) उत्तम ४ (चार) अङ्क
 - (३) राम्रो ३ (तीन) अङ्क
 - (४) सामान्य २ (दुई) अङ्क
 - (५) कमसल १ (एक) अङ्क
- (ग) प्रस्तावित उद्योगको व्यवस्थापकीय क्षमता (क्षमता, खुबी, ज्ञान, सीप, शैली, जानकारी आदि) - अधिकतम ५ (पाँच) अङ्क
- (१) अतिउत्तम ५ (पाँच) अङ्क
 - (२) उत्तम ४ (चार) अङ्क
 - (३) राम्रो ३ (तीन) अङ्क
 - (४) सामान्य २ (दुई) अङ्क
 - (५) कमसल १ (एक) अङ्क
- (घ) प्रस्तावित उद्योगले दिने प्रत्यक्ष रोजगारी संख्या - अधिकतम ५ (पाँच) अङ्क
- (१) १०० जनाभन्दा बढीलाई रोजगारी दिने भए ५ (पाँच) अङ्क
 - (२) ५१ देखि १०० जनासम्मलाई रोजगारी दिने भए ४ (चार) अङ्क
 - (३) २१ देखि ५० जनासम्मलाई रोजगारी दिने भए ३ (तीन) अङ्क
 - (४) २० जना वा सो भन्दा कमलाई रोजगारी दिने भए २ (दुई) अङ्क
 - (५) रोजगारी संख्या नखुलेको भए १ (एक) अङ्क
- (ङ) उद्योगले खपत गर्ने कच्चा पदार्थ र उत्पादित वस्तुको बजार - अधिकतम ५ (पाँच) अङ्क
- (१) स्वदेशी कच्चापदार्थ प्रयोग गरी निर्यात गर्ने भए ५ (पाँच) अङ्क
 - (२) स्वदेशी कच्चापदार्थ प्रयोग गरी स्वदेशमै बिक्रि गर्ने भए ४ (चार) अङ्क
 - (३) विदेशी कच्चापदार्थ आयात गरी निर्यात गर्ने भए ३ (तीन) अङ्क
 - (४) विदेशी कच्चापदार्थ आयात गरी स्वदेशमै बिक्रि गर्ने भए २ (दुई) अङ्क
 - (५) कच्चा पदार्थ र वस्तुको बजार नखुलेको भए १ (एक) अङ्क
- (च) प्रस्तावित उद्योगको वातावरणीय पक्ष - अधिकतम ५ (पाँच) अङ्क
- (१) न्यून प्रदुषण गर्ने ५ (पाँच) अङ्क

- (२) सामान्य प्रदुषण गर्ने ४ (चार) अङ्क
 (३) प्रदुषण गर्ने तर सो न्यूनीकरणका उपाय अवलम्बन गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरेको ३ (तीन) अङ्क
 (४) सामान्यभन्दा बढी प्रदुषण गर्ने २ (दुई) अङ्क

(छ) प्रस्तावित उद्योगले कार्यालयसँग माग गरेको विद्युत शक्ति क्षमता

- अधिकतम ⁴¹२०(बीस) अङ्क

(१) सबैभन्दा बढी विद्युत क्षमता माग गर्ने उद्योग

- २० (बीस) अङ्क,

(२) त्यसपछि दोस्रो बढी विद्युत क्षमता माग गर्ने उद्योगलाई पहिलोलाई भन्दा दुई अङ्क न्यून गर्ने र सोहीबमोजिम न्यून क्षमता माग गर्ने पछिल्ला क्रमका उद्योगलाई

क्रमशः दुई अङ्कका दरले न्यून गर्दै जाने। (जस्तै: बढी माग गर्ने पहिलो उद्योगलाई २०, त्यसपछिको दोश्रो, तेश्रो, चौथो, पाँचौं ..क्रममा रहेका उद्योगलाई क्रमशः १८, १६, १४, १२, ..गर्दै जाने)

(३) यसरी अङ्क न्यून गर्दै जाँदा अङ्क २ मा पुगेपछि सोभन्दा पछिल्ला क्रममा रहेका सबै उद्योगलाई समानरूपमा २ अङ्क प्रदान गर्ने अर्थात् न्यूनतम २ अङ्कभन्दा घटी दिन नपाइने।

(ज) प्रस्तावित उद्योगले कार्यालयसँग माग गरेको पानीको परिमाण वा क्षमता

- अधिकतम १५(पन्ध्र) अङ्क

(१) सबैभन्दा बढी पानी क्षमता वा परिमाण माग गर्ने उद्योग - १५ (पन्ध्र) अङ्क,

(२) त्यसपछि दोस्रो बढी पानी क्षमता माग गर्ने उद्योगलाई पहिलोलाई भन्दा दुई अङ्क न्यून गर्ने र सोहीबमोजिम न्यूनक्षमता माग गर्ने पछिल्ला क्रमका रहेका उद्योगलाई क्रमशः दुई अङ्कका दरले न्यून गर्दै जाने। (जस्तै: बढी माग गर्ने पहिलो उद्योगलाई १५, त्यसपछिको दोश्रो, तेश्रो, चौथो, पाँचौं ..क्रममा रहेका उद्योगलाई क्रमशः १३, ११, ९, ७..गर्दै जाने)

(३) तर पानीको आपनै स्रोत वा उत्पादन नभएको औद्योगिक क्षेत्रहरूको हकमा पानी खपत सबैभन्दा न्यून गर्ने उद्योगलाई अधिकतम १५ (पन्ध्र) अङ्क दिई सोही आधारमा पछिल्ला स्थानमा रहेका उद्योगहरूलाई क्रमशः दुई अङ्कका दरले न्यून गर्दै जाने।

(४) यसरी अङ्क न्यून गर्दै जाँदा अङ्क १ मा पुगेपछि सोभन्दा पछिल्ला क्रममा रहेका सबै उद्योगहरूलाई समानरूपमा १ अङ्क प्रदान गर्ने अर्थात् न्यूनतम १ अङ्कभन्दा घटी दिन नपाइने।

(झ) उद्योगले एकमुष्ट बुझाउन कबोल गर्ने प्रवेशशुल्क रकम

- अधिकतम २०(बीस) अङ्क

(१) सबैभन्दा बढी प्रवेशशुल्क बुझाउन कबोल गर्ने उद्योग - २० (बीस) अङ्क,

(२) त्यसपछि दोस्रो बढी रकम कबोल गर्ने उद्योगलाई पहिलोलाई भन्दा दुई अङ्क न्यून गर्ने र सोहीबमोजिम न्यून रकम कबोल गर्ने पछिल्ला क्रममा रहेका उद्योगहरूलाई क्रमशः दुई अङ्कका दरले न्यून गर्दै जाने। (जस्तै: बढी कबोल गर्ने पहिलो उद्योगलाई २०, त्यसपछिको दोश्रो, तेश्रो, चौथो, पाँचौं ..क्रममा रहेका उद्योगलाई क्रमशः १८, १६, १४, १२..गर्दै जाने)

(३) यसरी अङ्क न्यून गर्दै जाँदा अङ्क २ मा पुगेपछि सोभन्दा पछिल्ला क्रममा रहेका सबै उद्योगहरूलाई समानरूपमा २ अङ्क प्रदान गर्ने अर्थात् न्यूनतम २ अङ्कभन्दा घटी दिन नपाइने।

⁴²(ञ) औद्योगिक क्षेत्रभित्र सञ्चालित उद्योगको सञ्चालकले उद्योगको क्षमता विस्तार वा थप उद्योग स्थापनाका लागि जग्गा भाडामा लिन माग गरेको भए अधिकतम ५ (पाँच) अङ्क

(१) साविकका सञ्चालक सम्पूर्णरूपमा संलग्न रहेको भए.....५

(२) साविकका सञ्चालक अधिकांशरूपमा संलग्न रहेको भए.....४

(३) साविकका कुनै सञ्चालक संलग्न रहेको भए.....३

(ट) प्रस्तावका सम्बन्धमा उद्योगीको प्रस्तुतीकरण

- अधिकतम ५(पाँच) अङ्क

(१) काम गर्ने विधि र प्रविधिको प्रयोग - धेरै राम्रो - २ राम्रो - १.५ सामान्य - १ अङ्क

(२) कार्ययोजना - धेरै राम्रो - २ राम्रो - १.५ सामान्य - १ अङ्क

(३) प्रस्तुतीउपर विश्वसनियता - धेरै राम्रो - १ राम्रो - ०.५ सामान्य - ०.२५ अङ्क

जम्मा - १०० (एक सय) अङ्क

⁴¹ सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट संशोधन भएको।

⁴² सञ्चालक समितिको मिति २०७३।४।१८ मा बसेको ४५४ औं बैठकबाट थप भएको।